EUROPOS CENTRINIS BANKAS

EUROSISTEMA

LT **ECB-PUBLIC**

EUROPOS CENTRINIO BANKO NUOMONĖ

2020 m. kovo 30 d.

dėl Lietuvos banko teikiamos skubios paramos likvidumui padidinti

(CON/2020/11)

Įžanga ir teisinis pagrindas

2020 m. kovo 26 d. Europos Centrinis Bankas (ECB) gavo Lietuvos banko prašymą pateikti nuomonę dėl Lietuvos banko parengto įstatymo projekto, kuriuo iš dalies keičiamas Lietuvos banko įstatymas[1] (toliau – įstatymo projektas).

ECB kompetencija teikti nuomonę yra grindžiama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 127 straipsnio 4 dalimi ir 282 straipsnio 5 dalimi ir 1998 m. birželio 29 d. Tarybos sprendimo 98/415/EB dėl nacionalinių institucijų konsultavimosi su Europos centriniu banku teisės akto projekto nuostatų klausimais[2] 2 straipsnio 1 dalies trečia, penkta ir šešta įtraukomis, kadangi įstatymų projektas susiję su Lietuvos banku ir taisyklėmis, taikomomis finansų institucijoms tiek, kiek jos daro esminę įtaką finansų institucijų ir rinkų stabilumui. Vadovaudamasi Europos centrinio banko darbo reglamento 17 straipsnio 5 dalies pirmuoju sakiniu, Valdančioji taryba priėmė šią nuomonę.

1. Įstatymo projekto tikslas

1.1 Įstatymo projektu siekiama suteikti Lietuvos bankui galimybę teikti skubią paramą likvidumui padidinti (angl. *emergency liquidity assistance*, ELA) ne tik kredito įstaigoms, bet ir kitoms finansų įstaigoms, patiriančioms laikinų likvidumo sunkumų. Kaip pažymėta šio įstatymo projekto aiškinamajame rašte, galimybė platesniam finansų rinkos dalyvių ratui gauti ELA prisidės prie tų įstaigų veiklos tęstinumo užtikrinimo, kai jos yra mokios, bet patiria laikinų likvidumo sunkumų ir dėl finansų rinkos sutrikimo negali pasiskolinti rinkoje. Tai padės palaikyti bendrą finansinį stabilumą Lietuvoje.

1.2 Įstatymo projektu išplečiamas ratas įstaigų, kurioms Lietuvos bankas gali teikti tinkamu įkaitu užtikrintas paskolas Lietuvos banko nustatyta tvarka, sąlygomis ir terminais, apimant finansų įstaigas bei draudimo ar perdraudimo veikla užsiimančias įmones. Kaip nurodyta aiškinamajame rašte, tai reiškia, kad pagal įstatymo projektą Lietuvos bankas galės teikti paskolas ne tik kredito įstaigoms, bet ir mokėjimo, elektroninių pinigų įstaigoms, vertybinių popierių, draudimo, lizingo ir kitas finansines paslaugas teikiančioms įmonėms.

---

1 1994 m. gruodžio 1 d. Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymas Nr. I-678, Valstybės žinios, 1994, Nr. 99-1957, 2001, Nr. 28-890 (su vėlesniais pakeitimais ir papildymais).

2 1998 m. birželio 29 d. Tarybos sprendimas dėl nacionalinių institucijų konsultavimosi su Europos centriniu banku teisės akto projekto nuostatų klausimais (OL L 189, 1998 7 3, p. 42).

1.3 Įstatymo projekte išlieka dabartinis reikalavimas, pagal kurį Lietuvos bankas gali teikti tokias paskolas, jei tai neprieštarauja reikalavimams, atsirandantiems dėl Lietuvos banko dalyvavimo Europos centrinių bankų sistemoje (ECBS), ypač reikalavimams, atsirandantiems dėl viešosios teisės subjektų vardu atliekamų operacijų.

1.4 Kaip pažymėta aiškinamajame rašte, įstatymo projektas yra itin aktualus dabartinėje situacijoje, kai Lietuvos teritorijoje yra paskelbtas karantinas, dėl kurio finansų rinkos dalyvių, kartu ir nuo jų veiklos priklausančių kitų asmenų, finansinė padėtis gali pablogėti. Aiškinamajame rašte taip pat pažymima, kad nacionalinio centrinio banko teisė teikti paskolas platesniam finansų įstaigų ratui (neapsiribojant kredito įstaigomis) yra numatyta kitų valstybių narių, kaip antai, Belgijos, Vokietijos Graikijos, Airijos, Latvijos ir Slovėnijos centrinių bankų įstatymuose.

2. Pastabos

2.1 ELA operacijos metu Eurosistemos nacionalinis centrinis bankas (NCB) teikia centrinio banko pinigus ir (arba) bet kokią kitą paramą, galinčią padidinti centrinio banko pinigų teikimą mokiai finansų įstaigai ar mokių finansų įstaigų grupei, patiriančioms laikinų likvidumo sunkumų, ir ši operacija nėra bendros pinigų politikos dalis[3].

2.2 ECB pritaria įstatymo projekte numatytam patvirtinimui, kad Lietuvos bankas gali teikti ELA, jei tai neprieštarauja reikalavimams, atsirandantiems dėl Lietuvos banko dalyvavimo Europos centrinių bankų sistemoje (ECBS), taip užtikrinant, kad bus laikomasi ECBS NCB ELA teikimo reikalavimų pagal Sutartį ir Europos centrinių bankų sistemos ir Europos Centrinio Banko statutą (toliau – ECBS statutas)[4].

2.3 ECB pažymi, kad pagal įstatymo projektą Lietuvos bankas galėtų Lietuvoje teikti ELA finansų įstaigoms, kurios nėra bankai, patiriančioms laikinų likvidumo sunkumų. Finansų įstaigų įtraukimas į potencialių ELA gavėjų sąrašą yra suderinamas su Eurosistemos susitarimu dėl skubios paramos likvidumui padidinti, kuriame tiesiogiai numatyta NCB galimybė teikti ELA finansų įstaigai ar finansų įstaigų grupei, patiriančioms likvidumo sunkumų[5]. Įstatymo projekte numatomas Lietuvos banko ELA teikimo lankstumas yra ypač aktualus vykstančios COVID-19 pandemijos kontekste.

2.4 Už ELA teikimą yra atsakingas atitinkamas NCB. Tai reiškia, kad visi kaštai ir visa rizika, kylantys dėl ELA teikimo, tenka atitinkamam NCB. Tačiau, remiantis ECBS statuto 14.4 straipsniu, ECB valdančioji taryba gali apriboti ELA operacijas, jeigu ji nustato, kad jos trukdo ECBS tikslams ir uždaviniams. Valdančioji taryba privalo būti laiku informuota apie tokias operacijas, kad galėtų tinkamai įvertinti tokį trukdymą. Šiam tikslui nuo 1999 m. yra nustatyta procedūra, kurios pagrindiniai požymiai yra apibūdinti 2017 m. gegužės 17 d. susitarime[6]. Yra ypač svarbu griežtai laikytis ELA procedūrų.

---

3 Žr. 2017 m. gegužės 17 d. Eurosistemos susitarimo dėl skubios paramos likvidumui padidinti 1.2 dalį, paskelbta ECB interneto svetainėje www.ecb.europa.eu.

4 Žr. Nuomonės CON/2005/60 10 dalį. Visos ECB nuomonės skelbiamos ECB interneto svetainėje www.ecb.europa.eu.

5 Žr. 2017 m. gegužės 17 d. Eurosistemos susitarimo dėl skubios paramos likvidumui padidinti 1.2 dalį.

6 2017 m. gegužės 17 d. Eurosistemos susitarimas dėl skubios paramos likvidumui padidinti.

2.5 Atsižvelgiant į tai, kad turi būti laikomasi piniginio finansavimo draudimo pagal Sutarties 123 straipsnį, dar kartą pabrėžiama, kad ELA gali būti teikiama tik nelikvidžioms, bet mokioms kredito įstaigoms ar finansų įstaigoms. NCB vykdomas nemokių kredito įstaigų ar finansų įstaigų finansavimas nebūtų suderinamas su piniginio finansavimo draudimu, kadangi nemokių kredito įstaigų ar finansų institucijų finansavimas yra valstybės uždavinys[7].

2.6 Finansinio nepriklausomumo, kurio reikalaujama iš ECBS centrinio banko pagal Sutarties 130 straipsnį, atžvilgiu ECB primena, kad ECBS NCB turi turėti pakankamai finansinių išteklių ne tik su ECBS susijusiems uždaviniams, bet ir savo nacionaliniams uždaviniams vykdyti, įskaitant ELA teikimą. Valstybės narės negali leisti savo nacionaliniams bankams atsidurti tokioje padėtyje, kad jie neturėtų pakankamų finansinių išteklių ir pakankamo grynojo turto savo su ECBS ar, kaip taikytina, su Eurosistema susijusiems uždaviniams vykdyti. Nuostoliai, kuriuos NCB patiria vykdydamas savo nacionalinius uždavinius, gali daryti neigiamą poveikį jo gebėjimui vykdyti su ECBS susijusius uždavinius. Dėl to NCB gali neturėti pakankamų finansinių išteklių su ECBS susijusiems uždaviniams vykdyti, kaip to reikalaujama pagal Sutartį ir ECBS statutą. Dėl visų šių priežasčių finansinis nepriklausomumas pagal Sutartį reiškia, kad NCB turėtų būti visuomet pakankamai kapitalizuotas[8].

Ši nuomonė bus skelbiama ECB interneto svetainėje.

Priimta Frankfurte prie Maino 2020 m. kovo 30 d.

[parašas]

ECB Pirmininkė

Christine LAGARDE

7 Žr. Nuomonės CON/2016/55 2.1 dalį; Nuomonės CON/2013/26 5 dalį; Nuomonės CON/2008/58 4.1 dalį ir Nuomonės CON/2008/46 4.2 dalį.

8 Žr. 2018 m. ECB Pranešimą apie konvergenciją, p. 25, paskelbta ECB interneto svetainėje www.ecb.europa.eu; taip pat žr. Nuomonės CON/2016/55 2.5 dalį; Nuomonės CON/2012/69 2.1 dalį ir Nuomonės CON/2014/24 3.3 dalį.